

Зарудняк Наталя,
*старший викладач кафедри української літератури,
українознавства та методик їх навчання
Уманського державного педагогічного університету імені П. Г. Тичини*

КІЛЬКА ШТРИХІВ ДО «КОХАННЯ» У ЗБІРЦІ О. ДЕ «ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ»

У художньому доробку О. Де загалом, а також у темі кохання зокрема відбився факт еміграції. Творчість багатьох діаспорних авторів часто вказує «на своє пов'язання з фактом еміграції менш-більш декларативними висловами солідарності з рідною землею, про яку кожен мріє, але на якій жоден не міг би жити, бо вона поневолена» [2, с. 341]. Письменник на противагу більшості, своє перебування за межами України вважав тимчасовим і творив для читача материкового.

Тема кохання належить до тих, які позначені категоріями «вдома» і «на чужині», відображає спроби О. Де визначити своє місце в новому оточенні, часом набуваючи елегійного, часом – сатиричного забарвлення.

Одухотворені почуття українців автор протиставляє варварському, примітивно-фізіологічному ставленню до жінки окупантів, статевій розбещеності, меркантильності – чужинців.

Так, з неприхованою відразою О. Де описує звірячу поведінку російських «визволителів» у Берліні, які вишикувались у чергу, щоб гвалтувати німецьку жінку, ревно боронячи своє «право» від слов'ян, які на нього в жодному разі і не претендують: «Ето – для руских! Пашол вон» [1, с. 207]. Нагороджують позачерговою привілеگیєю своїх офіцерів: «Афіцер, реб'ята! Єво без череді» (новела «Випадок у Берліні») [1, с. 207].

Українські сім'ї, які створилися ще на материку, як правило, автор змальовує ідилічно: дружина, яка з посмішкою зустрічає чоловіка на порозі, спільні мрії про добробут, щастя; турбота про дітей, одне про одного; вміння цінувати навіть якісь недоліки: «Я посміхнувся до дружини, нерозчесаної і заспаної, що виглядала як янгол» [1, с. 189].

В етюді «Заходить сонце» О. Де переконливо-діткливо змальовує неспроможність українця-остарбайтера прийняти тепле ставлення німки. Незважаючи на особисті якості жінки, герой твору сприймає її як частину тієї сили, що принижує його і його народ. Реалістичний образ доступної, доброї, турботливої чорноволосої Герти протиставляється у творі романтичному образу недосяжної русявої українки, яка порівнюється з принцесою, польовою мавкою.

Як зрада власної автентичності оцінюється автором одруження українців на чужині не лише з німками, а й з будь-якими іноземками («Субота»).

Критерієм порядності є вірність коханим на материку, чоловіки, які залишили дружину з дітьми в Україні і створили нову сім'ю, сприймаються як пристосуванці, що зрадили себе. Зневажливе, зверхнє ставлення до дружини, як правило, свідчить про непорядність людини не лише в сім'ї.

Кохання варте того, щоб за нього ризикувати власним життям і навіть стати емігрантом («В підземеллі»).

Кохання близької за світоглядом людини на чужині, яка теж пам'ятає батьківщину, – це те єдине, що може надавати сенсу існуванню героїв («Новою дорогою»).

Як і в Шевченка, щастя асоціюється в автора з сімейною ідилією на своїй землі: «Йде суголовками рідного поля, теплого, соковитого, з дружиною і діточками... А дітки, бач, як повиростали! Русоголові...» («S. O. S. ») [1, с. 160].

Кохання у творах О. Де – це та сила, яка змушує людину боротися і навіть залишитися жити, попри бажання накласти на себе руки у хвилини відчаю («Я вернусь»).

Список використаних джерел:

1. Де О. Під чужим небом. Лондон : Чайка, 1966. 212 с.
2. Павлишин М. Канон та іконостас : Літературно-критичні статті. Київ: Час, 1997. 447 с.